

OKUŽBE DIHAL						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
bris nosu	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Bris (lahko omočen s sterilno fiziološko raztopino) vstavimo do 2 cm globoko v nosnico, z rahlim vrtenjem pobrišemo obe nosnici.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
bris žrela	- na patogene bakterije - na <i>Neisseria gonorrhoeae</i>	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Z loparčkom pritisnemo jezik navzdol, pobrišemo nebnici, njuno ležišče in/ali zadnjo steno žrela, ne da bi se dotaknili jezika, jezička in zob.	Obvezno navedemo »na <i>N. gonorrhoeae</i> «, če želimo preiskavo na to bakterijo. Le tako bo laboratorij lahko izbral najprimernejša gojišča in pogoje inkubacije.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem z ogljem (obvezno pri preiskavi na <i>N. gonorrhoeae</i>)			
bris ustne sluznice	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Z brisom pobrišemo dno razjede, gnoj ali oblogo na ustni sluznici. Pri tem pazimo, da se ne dotaknemo jezika, zob ali dlesni.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				
bris nosno žrelnega prostora	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Preiskovanec nagne glavo nazaj. Tanek, upogljiv bris na žički nežno uvedemo skozi nosnico in ga po dnu nosne votline počasi potisnemo do zadnje stene nosno žrelnega prostora. Če bris ni kosmaten (dakron, idr.), ga potisnemo še nekoliko naprej, da se upogne. Ne smemo uporabiti sile. Bris zadržimo nekaj sekund, da se prepoji z izločki, nato ga izvlečemo.	Če zaradi ovire brisa ne uspemo potisniti do zadnje stene nosno žrelnega predela, poskušamo skozi drugo nosnico.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				

Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
aspirat nosno žrelnega prostora	- na patogene bakterije	2-7 dni	sterilna posodica/≥ 1 mL	Vzorec po veljavnih smernicah odvzame usposobljeno zdravstveno osebje.	Zaradi možne tvorbe aerosola je potrebno uporabiti dodatno osebno varovalno opremo: vizir ali zaščitna očala ter respirator masko.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
	- na glive	5-14 dni				
punktat, aspirat obnosnih votlin	- na patogene bakterije	2-7 dni	sterilna posodica/≥ 1 mL	Izvede specialist otorinolaringolog.	Pri preiskavi na glive, je potrebno označiti, ali gre za bolnika, ki je pripotoval iz tropskih ali subtropskih krajev zaradi možnosti okužbe s filamentoznimi glivami, ki jih v našem okolju ni.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
	- na glive	5-14 dni				
sputum	- na patogene bakterije	2-7 dni	sterilna posodica / > 1 mL (bakterije) > 3 mL (glive)	Najprimernejši je prvi jutranji sputum. Bolnik si pred odvzemom s krtačko umije zobe in temeljito splakne usta. Če jo ima, odstrani zobno protezo. Nato se globoko izkašlja v sterilno posodico. Zdravstveni delavec mu pokaže, kako naj s posodico ravna, da ne pride do kontaminacije. Kadar bolnik slabo izkašlja, usposobljeno zdravstveno osebje spodbudi kašelj z metodo induciraneega odvzema.	Vzorec pošljemo v preiskavo takoj po izkašljanju. Nepravilno je zbiranje sputuma dlje časa. OPOZORILO: pri bolnikih s cistično fibrozo obvezno navedemo diagnozo, ker se nacepitev in čas inkubacije pri teh vzorcih razlikujeta od običajnega. Posebej označimo, kadar želimo preiskavo na: - <i>Legionella pneumophila</i> , - <i>Burkholderia cepacia</i> (bolniki s cistično fibrozo), - glive.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
	- na glive	5-14 dni				
BAL - vzorec pridobljen z bronho-alveolarno lavažo, aspirat bronha, vzorec dobljen pri bronhialnem krtačenju, izpirek bronha, transtorakalni aspirat, transtrahealni aspirat	- na patogene bakterije	2-10 dni	sterilna posodica/3-5 mL	Vzorec po veljavnih smernicah odvzame usposobljeno zdravstveno osebje.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	- na glive	5-14 dni				

OKUŽBE OČESA						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
bris očesne veznice	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Kužnino odvajamo pred nanosom lokalnega anestetika ali drugih zdravil. Bris omočimo s sterilno fiziološko raztopino, dobro obrišemo veznico spodnje veke in forniksa. Vzorec iz vsakega očesa odvajamo ločeno.	Priporoča se odvzem vzorcev iz obeh oči tudi v primeru, če je vneto le eno oko. Če je hkrati potreben odvzem za preiskavo na <i>Chlamydia trachomatis</i> , odvajamo najprej bris na patogene bakterije in za tem bris na <i>C. trachomatis</i> .	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				
postržki roženice, prekatna vodica, steklovina, gnoj	- na patogene bakterije	2-7 dni	materiali za igelno aspiracijo sterilna posodica/≥ 1 mL	Vzorec odvajamo usposobljeno zdravstveno osebje. Vzorec iz vsakega očesa odvajamo ločeno.		< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	- na glive	5-14 dni				

OKUŽBE UŠESA						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
bris zunanjega sluhovoda, bris tekočine iz srednjega ušesa	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Bris omočimo s sterilno fiziološko raztopino. Po potrebi s prvim brisom odstranimo obloge in ga zavržemo, z novim sterilnim brisom odvajamo kužnino z večkratnim vrtenjem brisa.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				
tekočina iz srednjega ušesa, dobljena pri timpanocentezi	- na patogene bakterije	2-7 dni	materiali za igelno aspiracijo sterilna posodica/≥ 1 mL	Vzorec z igelno aspiracijo odvajamo usposobljeno zdravstveno osebje.	Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
	- na glive	5-14 dni				

OKUŽBE PREBAVIL						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
blato	- na črevesne patogene bakterije (koprokultura) vključuje preiskave na: - salmonеле - šigele - kampilobaktrije - jersinije	2-7 dni	posodica za blato/> 2 g in največ 1/3 posodice	Bolnik naj odvaja v čisto, suho (nočno ali posebno) posodo. Blato (tudi kri in sluz) prenesemo v posodico za blato z žličko, ki je v posodici. Blato ne sme vsebovati ostankov čistil ali razkužil in ne sme biti kontaminirano z urinom. Blato lahko zajamemo iz plenice. Plenice ne pošiljamo.	Odvzamemo čim prej po pojavu bolezni. Preiskave na druge povzročitelje je treba posebej označiti. Kadar gre za sum na okužbo s <i>Salmonella</i> Typhi, <i>S. Paratyphi</i> , verotoksigeno <i>E. coli</i> (klinična slika HUS) ali botulizem je potrebno laboratorij opozoriti zaradi zagotavljanja posebnih ukrepov za varnost zaposlenih v laboratoriju! Kadar sumimo na okužbo s šigelami , vzorcev do transporta ne hranimo v hladilniku, temveč jih čim prej transportiramo v laboratorij na sobni temperaturi.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
	- črevesne <i>E. coli</i>					
	- enterotoksigene seve <i>S. aureus</i>					
	- na glive	5-14 dni				
	-na <i>Vibrio cholerae</i>	2-7 dni			Preiskavo je možno naročiti po predhodnem dogovoru z laboratorijem.	
	- na <i>C. difficile</i>	2-10 dni	posodica za blato/> 5 g		Bris rektuma ni primeren vzorec za preiskavo na toksin <i>C. difficile</i> .	≤ 1 ura/sobna temperatura (≤ 48 ur/hladilnik)
tkivo	- na <i>Helicobacter pylori</i>	6-12 dni	Tkivo v transportnem gojišču za HP ali v 100 µL sterilne fiziološke raztopine v epruveti z zamaškom na zunanji navoj. Embalažo naročite v mikrobiološkem laboratoriju.	Endoskopist odvzame vsaj 2 koščka tkiva iz antruma in 2 iz korpusa želodca.		- Tkivo v transportnem gojišču za HP: ≤ 2-6 ur/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) - Vzorec v fiziološki raztopini: ≤ 2-6 ur/sobna temperatura
izbruhanina	- na patogene bakterije in njihove toksine	2-7 dni	sterilna posodica/≥ 1 mL	Potrebno je odvzeti tekoči del izbruhanine.	Usmerjena preiskava na <i>S. aureus</i> , salmonеле, šigele.	≤ 1 ura/sobna temperatura (≤ 48 ur/hladilnik)

Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
bris rektuma	- na črevesne patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Bris previdno vstavimo 3 cm globoko za analni sfinkter in nežno vrtimo. Na površini brisa mora biti vidno blato.	Ni primeren za preiskavo na parazite in viruse. Bris rektuma priporočamo samo pri otrocih in bolnikih, ki težko odvajajo ter pri težko bolnih. Sicer je primernejše blato.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
	- na glive	5-14 dni				
OKUŽBE SEČIL						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
urin	- na patogene bakterije - na glive	2-7 dni	sterilna posodica/> 1 mL	Srednji curek: Medicinsko osebje bolnika pouči o pravilnem odvzemu urina po metodi čistega mokrenja. Bolnik spolovilo in okolico 3-krat temeljito umije z vodo in zloženci, osuši. Prvo tretjino curka urina spusti v stranišče ali nočno posodo, ob neprekinjenem mokrenju nato v posodico prestreže 5 do 10 mL urina (ne več kot polovico posodice).	Najprimernejši je odvzem srednjega curka prvega jutranjega urina.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
			navlaženi tamponi	Odvzem iz katetra: Odvzemno mesto na katetru razkužimo, urin odzamemo s punkcijo aseptično.	Konica urinskega katetra ni primerna za mikrobiološko preiskavo.	
			materiali za aseptični odvzem iz katetra	Drugi načini odvzema: Enkratna katetrizacija, suprapubična punkcija, odvzem iz nefrostome, odvzem z vrečko (z ali brez zbiralnika) pri otroku.	Nikoli ne jemljemo urina iz zbirne vrečke trajnega katetra. Način odvzema vedno označimo na spremnem listu.	
urikult in druga komercialna gojišča	- na patogene bakterije - na glive	2-7 dni	Po navodilih proizvajalca.	Po navodilih proizvajalca.	Na spremnem listu navedemo datum in uro odvzema vzorca in inkubacije.	Hranjenje in transport: ≤ 48 ur/ S.T. 15-25 °C Inkubacija: 16-24 ur/36 ± 2 °C

OKUŽBE SPOLOVIL IN RODIL						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
bris materničnega vratu, bris kanala materničnega vratu, bris nožnice, bris vulve, bris glansa penisa	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem z ogljem	S sterilnim brisom odstranimo izcedek in sluz, bris zavržemo. Drugi bris omočimo s sterilno fiziološko tekočino in močno obrišemo sluznico; previdno izvlečemo, da se ne dotaknemo ostale sluznice.	Zaradi različnih povzročiteljev okužb spolovil na spremni list napišemo čim več kliničnih podatkov (diagnoza, mesto odvzema, vrsta vzorca, sum na določenega povzročitelja, podatek o nosečnosti), da bo laboratorij izbral najprimernejša gojišča in metode/ tehnike.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	- na glive	5-14 dni				
bris uretre	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem z ogljem	Bris odvajamo najmanj 1 uro po mokrenju. Spolovilo očistimo. S sterilnim brisom odstranimo izcedek in sluz, bris zavržemo. Drugi bris omočimo s sterilno fiziološko tekočino, vstavimo 2-4 cm globoko v sečnico in z močnim vrtenjem obrišemo sluznico.	Zaradi različnih povzročiteljev okužb spolovil na spremni list napišemo čim več kliničnih podatkov (diagnoza, mesto odvzema, vrsta vzorca, sum na določenega povzročitelja, podatek o nosečnosti), da bo laboratorij izbral najprimernejša gojišča in metode/ tehnike.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	- na glive	5-14 dni				
bris nožnice in rektuma	- na <i>Streptococcus agalactiae</i> pri nosečnicah	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	S sterilnim brisom odstranimo izcedek in sluz, bris zavržemo. Z drugim brisom najprej pobrišemo nožnico, nato še rektum.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
Bris lezije na spolovilu	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Očistimo s sterilno fiziološko raztopino in površino lezije odstranimo s sterilnim skalpelom; pritismo na bazo lezije, da se nabere transudat in odvajamo z sterilnim brisom.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				
postržki lezij	- na dermatofite	do 28 dni	sterilna posodica	Prizadeto področje razkužimo ali očistimo s sterilno fiziološko raztopino, rob spremembe postrgamo s sterilnim skalpelom.	Preprečimo navlaženje vzorca. Vzorec odvajamo pred ali vsaj 14 dni po končanem zdravljenju z antimikotikom.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)

Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
čišča, sperma, ekspirati, gnoj, IUD	- na patogene bakterije	2-7 dni	sterilna posodica/> 1 mL sperma: > 0,5 mL IUD/celoten v sterilni posodici	Vzorec damo v sterilno posodico. Vzorci pri moškem: pred odvzемом vzorca očistimo glans penisa z milom in vodo.		< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij. IUD: ≤ 24 ur/sobna temperatura
	- na glive	5-14 dni				

OKUŽBE MEHKIH TKIV IN KOŽE						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
bris rane, bris razjede, bris fistule, bris preležanine	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Površinski eksudat, obloge, odmrlo tkivo in kraste odstranimo. Rano očistimo s sterilno fiziološko raztopino. Z brisom z rahlim vrtenjem pobrišemo spremembe, kjer vnetje napreduje ali rob razjede in/ali transudat.	Navedemo diagnozo, podatek o tipu in anatomske lokaciji rane. Podatki so pomembni pri izboru gojišč za analizo vzorca. Pri globokih ranah je ustrenejši vzorec punktata ali košček tkiva. Pri redkih okužbah je potrebno napisati sum na to okužbo.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
bris površinske spremembe na koži	- na patogene bakterije	2-5 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	S sterilno fiziološko raztopino navlažimo bris in dobro pobrišemo odvzemno mesto.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				
tkivo	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	v sterilni posodici vsaj 1 g	Odvzemno mesto razkužimo po standardnem postopku, odstranimo površinski eksudat, obloge, odmrlo tkivo in kraste. Odvzamemo košček tkiva s kirurškim posegom in ga damo v sterilno posodico.	Potrebno je preprečiti je izsušitev. Če bo transport > 4 ure, vzorec prelijemo s sterilno fiziološko raztopino. (Tkivo lahko vložimo v posebno transportno gojišče- glej spodaj.)	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.

Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
punktat iz rane, abscesa, fistule	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	materiali za igelno punkcijo, sterilna posodica/> 1 mL	Odvzemno mesto razkužimo po standardnem postopku, vzorec punktata odvajamo v sterilno posodico s perkutano punkcijo.	Če transport v laboratorij ni možen v predpisanem času, glej spodaj. Navedemo diagnozo, podatek o tipu in anatomske lokaciji rane/abscesa/fistule. Podatki so pomembni pri izboru gojišč za analizo vzorca.	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
punktat iz rane, abscesa, fistule v steklenički za hemokulturo	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	materiali za igelno punkcijo anaerobna steklenička za hemokulturo; če je vzorca dovolj, ga prenesemo še v aerobno stekleničko/> 1 mL	Odvzeti punktati sterilno prenesemo v stekleničko za hemokulturo.	Hemokulturne stekleničke čim prej po inokulaciji pošljemo v mikrobiološki laboratorij. Navedemo diagnozo, podatek o tipu in anatomske lokaciji rane/abscesa/fistule.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/35 °C)
tkivo/ punktati iz rane, abscesa, fistule v posebnem gojitvenem transportnem gojišču	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	materiali za igelno punkcijo posebno gojitveno transportno gojišče – po predhodnem dogovoru z mikrobiološkim laboratorijem/> 1 mL	Odvzeto tkivo/ punktati sterilno prenesemo v posebno posodico z gojitvenim transportnim gojiščem.	Vzorec vložimo v posebno gojitveno transportno gojišče po predhodnem dogovoru z mikrobiološkim laboratorijem. Navedemo diagnozo, podatek o tipu in anatomske lokaciji rane/abscesa/fistule.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/35 °C)
punktat / aspirat aktivnega roba razjede, preležanine	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	materiali za igelno punkcijo/aspirat: ≥ 0,25 mL punktati: > 1 mL sterilna posodica	Po nekrektomiji in toaleti punktiramo aktivni rob rane/razjede. Aspirat odvajamo aseptično z irigacijsko aspiracijsko metodo. V aktivni rob razjede injiciramo 1 mL sterilne fiziološke raztopine, nato rob rahlo masiramo. Izcedek aspiriramo in postopek ponovimo. Aspiriramo vsaj 0,25 mL izcedka.	Vzorec odvajamo le ustrezno usposobljeno osebje. Navedemo diagnozo, podatek o tipu in anatomske lokaciji.	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.

Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
vzorci pri opeklinah	- na patogene bakterije	2-5 dni	bris z Amiesovim/ Stuartovim transportnim gojiščem, materiali za igelno punkcijo, sterilna posodica/> 1 mL	Pred odvzemom odstranimo površinski eksudat, obloge, odmrlo tkivo in kraste. Rano očistimo s sterilno fiziološko raztopino in odvezamo tkivo (biopsija). Če to ni mogoče, z brisom čvrsto pobrišemo.	Vzorec je primeren le za ugotavljanje aerobnih bakterij in gliv.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				
lasje	- na glive - na dermatofite	do 28 dni	sterilna posodica/10-12 las	S pinceto odstranimo las s korenino.	Preprečimo navlaženje vzorca.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
nohti, postržki kože	- na glive - na dermatofite	do 28 dni	sterilna posodica	Noht: prizadeto področje razkužimo. S kleščami odščipnemo košček iz korena nohta, kjer je prisotno vnetje ali material postrgamo s skalpelom; odvezamo tudi material pod nohtom. Koža: prizadeto področje razkužimo, rob spremembe postrgamo s sterilnim skalpelom.	Preprečimo navlaženje vzorca. Preiskava na dermatofite lahko traja do 30 dni. Vzorec je treba vzeti pred ali vsaj 14 dni po končanem zdravljenju z antimikotikom.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)

OKUŽBE POVEZANE Z ŽILNIMI KATETRI, DRENI IN UMETNIMI VSADKI						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
konica katetra, konica drena	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	sterilna posodica/3-5 cm	Kožo ob katetru razkužimo po standardnem postopku. Kateter aseptično odstranimo in s sterilnimi škargami odstrižemo konico. Položimo jo v sterilno posodo in vzorec takoj transportiramo. Če transport takoj ni mogoč, se predhodno dogovorimo z mikrobiološkim laboratorijem.	Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij, da preprečimo izsušitev. Obvezno označimo vrsto/tip katetra.	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
katetri, vsebina drena v posebnem gojitvenem gojišču za transport	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	posebno gojitveno transportno gojišče/3-5 cm, > 2 mL		Obvezno označimo vrsto/tip katetra.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/35 °C)
bris vstopišča katetra, bris izstopišča drena	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/ Stuartovim transportnim gojiščem	Z brisom z rahlim vrtenjem pobrišemo vstopišče katetra.	Obvezno označimo vrsto/tip katetra.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				
sklepne proteze, osteosintetski material in drugi vzorci za sonikacijo	- na patogene bakterije - na glive	7-14 dni	namenska sterilna posoda primerne prostornine, sterilna Ringerjeva raztopina	Aseptično odstranjeno protezo ali osteosintetski material položimo v sterilno namensko posodo, prelijemo z Ringerjevo raztopino, tako da le-ta prekrije vzorec.	Vzorci, ki so primerni za preiskavo, vendar za njih ni kvantitativnih interpretativnih kriterijev: Proteze dojk, notranji nevrokirurški obvodi (npr. ventrikulo-peritonealna drenaža), srčni spodbujevalci (pacemakerji) in ICD (implantable cardioverter – defibrilator). Drugi vsadki iz primarno sterilnih področij, ki jih je možno aseptično odstraniti iz telesa, vsadki iz primarno nesterilnih področij (npr. hidrokoloidne obloge iz ran, vaskularni katetri, zunanje likvorske drenaže). Neprimerni vzorci: fragmenti kosti (npr. sekvester), mehka tkiva	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.

PRIMARNO STERILNE TEKOČINE						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
likvor	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	sterilna posodica/> 1 mL	Vzorec odvzame zdravnik aseptično z igelno punkcijo ali biopsijo.	Več kot 1 mL likvorja pošljemo kot samostojni vzorec. Manjšo količino, < 1 mL, vbrizgamo v stekleničko za hemokulturo. Punktirane tekočine NIKOLI ne vzorčimo z brisom! Če odvozamo likvor v več epruvet, naj bo 2. epruveta za mikrobiološke preiskave.	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
likvor v steklenički za hemokulturo	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	Aerobna steklenička za hemokulturo/> 0,5 mL in < 1 mL Če je vzorca dovolj, ga prenesemo še v anaerobno stekleničko.	Vzorec sterilno prenesemo v stekleničko za hemokulturo	Zaradi transportnega gojišča je vzorec razredčen, zato je občutljivost ugotavljanja mikrobov s pomočjo barvanja razmazov takoj po sprejemu v laboratorij zelo majhna.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/35 °C) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
punkat, ascites, sklepna tekočina	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	sterilna posodica/> 1 mL	Vzorec odvzame zdravnik aseptično z igelno punkcijo ali biopsijo.	Več kot 1 mL punktata pošljemo kot samostojni vzorec. Manjšo količino (< 1 mL) vbrizgamo v stekleničko za hemokulturo-glej spodaj.	≤15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
CAPD izpirek, žolč, perikardialna tekočina					Punktirane tekočine NIKOLI ne vzorčimo z brisom!	≤ 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)

Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
punktat v posebnem gojitvenem transportnem gojišču	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	posebno transportno gojišče – po predhodnem dogovoru z mikrobiološkim laboratorijem/> 1 mL	Vzorec sterilno prenesemo v stekleničko s posebnim gojitvenim transportnim gojiščem.	Zaradi transportnega gojišča je vzorec razredčen, zato je občutljivost ugotavljanja mikrobov s pomočjo barvanja razmazov takoj po sprejemu v laboratorij zelo majhna. Najbolje je, da nekaj mililitrov vzorca takoj pošljemo v laboratorij.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/35 °C)
punktat, CAPD izpirek v steklenički za hemokulturo	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	punktat: aerobna in/ali anaerobna steklenička za hemokulturo CAPD: aerobna in anaerobna steklenička za hemokulturo > 1 mL	Vzorec sterilno prenesemo v stekleničko za hemokulturo.	Hemokulturne stekleničke čim prej po inokulaciji pošljemo v mikrobiološki laboratorij.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
kri v steklenički za hemokulturo	Hemokultura - na patogene bakterije in/ali - na glive	4-14 dni	materiali za odvzem krvi gojišče za hemokulture sestavljata: pri odraslih: 2 steklenički (aerobna in anaerobna)/8-10 mL krvi/stekleničko otroška steklenička: 1 steklenička/1-5 mL/stekleničko	Vbodno mesto razkužimo po standardnem postopku: področje premera 5 do 6 cm razkužimo s krožnimi gibi od znotraj navzven. Zamašek stekleničke razkužimo z alkoholnim razkužilom. S postopkom nadaljujemo šele, ko se razkužilo na koži posuši (1 do 3 min). Sledi aseptični odvzem z zaprtim sistemom s pomočjo adapterja. Po odvzemu kožo očistimo z alkoholom.	Kri odvajamo v času, ko začne telesna temperatura naraščati, praviloma pred antibiotičnim zdravljenjem. Kri za hemokulturo ne smemo odvzeti skozi vstavljen venski kateter razen pri sumu na katetrsko sepso, ko jemljemo en set iz katetra, drugega pa iz drugega odvzemnega mesta! Pri akutni sepsi : 2-3 HK v razmiku 10-30 min. iz periferne vene (označimo vrstni red)	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej po inokulaciji pošljemo stekleničke v mikrobiološki laboratorij.

OKUŽBE Z MIKOBAKTERIJAMI							
Vrsta vzorca	Preiskava		Trajanje preiskave	Embalaza/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
sputum	izolacija	TBC	do 12 tednov	sterilna posodica na zaklop ali z navojem/3-10 mL	Bolnik si pred izkašljanjem izpere usta z vodo, da odstrani morebitne delce hrane. Razlikovati mora slino in nazofaringealni sekret od sputuma, ki pride iz pljuč po globokem kašljanju.	Priporočamo odvzem jutranjega sputuma tri dni zapored.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				
	amplifikacijski test		1 dan				
izpirek bronha, BAL, perbronhialna punkcija	izolacija	TBC	do 12 tednov	sterilna posodica na zaklop ali z navojem	Vzorec odvzame usposobljeno zdravstveno osebje.	Za preiskavo pošljemo vso količino vzorca, ki naj vsebuje čim manj anestetika, saj ta zavira rast bacilov tuberkuloze.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				
	amplifikacijski test		1 dan				
želodčni sok, gastrična lavaža	izolacija	TBC	do 12 tednov	sterilna posodica na zaklop ali z navojem ali centrifugirka/50 mL	Vzorec odvzame usposobljeno zdravstveno osebje.	Vzorec čim hitreje dostavimo v laboratorij. Če bo transport trajal več kot 4 ure, je vzorcu treba dodati 100 mg natrijevega bikarbonata.	≤ 2 uri/sobna teperatura, (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				
	amplifikacijski test		1 dan				
urin	Izolacija	TBC	do 12 tednov	sterilna posodica na zaklop/najmanj 40 mL in največ 300 mL urina ali ves urin, dobljen s katetrom ali s suprapubično aspiracijo.	Kot vzorec je najprimernejši jutranji urin Spolovilo in okolico 3-krat temeljito umijemo z vodo in zloženci, osušimo. Prvo tretjino curka urina bolnik spusti v stranišče ali nočno posodo, ob neprekinjenem mokrenju v posodico prestreže najmanj 40 mL urina.	Priporočamo pregled najmanj treh jutranjih vzorcev urina, odvzetih v različnih dneh enega tedna.	≤ 2 uri/sobna temperatura, (≤ 24 ur/hladilnik) Vzorec pošljemo v mikrobiološki laboratorij takoj po odvzemu.
	mikroskopski pregled		1 dan				
punktat izliva - plevralni, perikardialni, abdominalni	izolacija	TBC	do 12 tednov	ISOLATOR 10 ali epruveta s sredstvom proti strjevanju (heparin, natrijev citrat)/vsaj 10-15 mL vzorca.	Mesto odvzema razkužimo (npr. s 70 % etanolom in z 2 % jodovo raztopino). Po odvzemu vzorec dobro premešamo z obračanjem epruvete.		≤ 2 uri/sobna temperatura, (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				

Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaza/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
likvor	izolacija	do 12 tednov	sterilna epruveta/čim večja količina kužnine, vsaj 2-10 mL	odvzame zdravnik aseptično z igelno punkcijo	Likvor lahko zberemo tudi z večkratnim punktiranjem. Odvzamemo ga v sterilno epruveto brez sredstva proti strjevanju.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled	1 dan				
koščki tkiv – pljuč, plevre, bronhialne sluznice, kože	izolacija	do 12 tednov	sterilna posodica na zaklop ali z navojem	V sterilno posodico odvajamo čim več tkiva, dodamo sterilno fiziološko raztopino (navlažimo).		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled	1 dan				
punktat – pljučni, bezgavk	izolacija	do 12 tednov	sterilna epruveta			≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled	1 dan				
kri	izolacija	do 12 tednov	ISOLATOR 10 ali epruveta s sredstvom proti strjevanju (heparin, natrijev citrat)/10 mL krvi		Ugotavljanje morebitnih mikobakterij v krvi priporočamo predvsem pri bolnikih, ki so okuženi z virusom HIV.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled	1 dan				
kostni mozeg	izolacija	do 12 tednov	ISOLATOR 10 ali epruveta s sredstvom proti strjevanju (heparin, natrijev citrat)/čim večja količina vzorca			≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled	1 dan				
brisi ran, fistul, žrela	izolacija	do 12 tednov	bris s transportnim gojiščem (Stuart)		Za diagnostiko tuberkuloze velja, da sta biopsija koščka tkiva ali aspirat iz rane boljši kužnini kot bris rane. Zato bris rane za pregled na mikobakterije priporočamo le kot skrajno možnost.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled	1 dan				
blato	izolacija	do 12 tednov	sterilna posodica za blato/približno 5 g		Blato preiskujemo predvsem pri bolnikih, ki so okuženi z virusom HIV.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled	1 dan				

OKUŽBE S PARAZITI						
Črevesni paraziti						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
blato	na parazite (jajčeca in ciste) – mikroskopski pregled	1-3 dni	posodica za blato	Bolnik naj odvaja v čisto, suho (nočno ali posebno) posodo, blato nato prenesemo v posodico za blato.	Priporoča se odvzem treh do šestih ločenih vzorcev (vsak drugi dan).	≤ 1 ura/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
			posodica s transportnim gojiščem			≤ 24 ur/sobna temperatura (≤ 48 ur/sobna temperatura)
urin, žolč, aspirat iz duodenuma ali jejunuma, sputum, BAL	na parazite (jajčeca in ciste) – mikroskopski pregled	1-3 dni	sterilna posodica			≤ 1 ura/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
odtis perianalnih gub	na <i>Enterobius vermicularis</i> – mikroskopski pregled	1-2 dni	lepilni trak, predmetno stekelce	Prosojen lepilni trak odtisnemo na perianalne gube, nato ga prilepimo na predmetno stekelce.	Vzorec odvajamo zjutraj pred umivanjem. Za zanesljivo izključitev okužbe je priporočljivo odvzeti 4-6 vzorcev v zaporednih dnevih. Pri sumu na <i>E. vermicularis</i> , ki ga mikroskopsko ne potrdimo, odvajamo vzorec takoj po odvajanju brez brisanja analnega predela.	≤ 24 ur/sobna temperatura (≤ 48 ur/sobna temperatura)
parazit	identifikacija parazita	1 dan	posoda	Izločeni parazit damo v posodo, ki dobro tesni.		≤ 24 ur/sobna temperatura

Krvni paraziti						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
razmaz krvi	mikroskopski pregled	1 dan	predmetno stekelce	Na predmetno stekelce odložimo majhno kapljico krvi približno 1 cm od krajšega roba stekelca. Ob kapljo postavimo drugo stekelce pod kotom 40 stopinj. Nato hitro in z enakomernim pritiskom povlečemo do nasprotnega konca predmetnika. Nastati mora razmaz, ki je na začetku debelejši in se proti koncu enakomerno stanjša. Razmaz označimo in posušimo na zraku (približno 10 minut).		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
gosta kaplja krvi	mikroskopski pregled	1 dan	predmetno stekelce	Na sredino predmetnega stekelca odložimo veliko kapljo krvi. S paličico ali vogalom drugega stekelca pripravimo okrogel razmaz premera do 2 cm. Vzorec označimo in posušimo na zraku.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)

Sobna temperatura je definirana kot: 15-25 °C (European Pharmacopoeia)
Temperatura hladilnika je definirana kot: 2-8 °C (European Pharmacopoeia)